

Research Paper

Exploring Mothers' Participation in the Academic Affairs of Students with Specific Learning Disabilities: A Qualitative Study

Mahshad Sadighi Vasfi ¹ , Kazem Barzegar Bafrooi ^{2*} , Mohsen Shakeri ³ & Leila Akrami ⁴

1. Master of Educational Psychology, Department of Education, Yazd University, Yazd, Iran.
2. Associate Professor, Department of Psychology and Educational Sciences, Yazd University, Yazd, Iran.
3. Associate Professor, Department of Psychology and Educational Sciences, Yazd University, Yazd, Iran.
4. Assistant Professor, Department of Psychology and Educational Sciences, Yazd University, Yazd, Iran.

Citation: Sadighi Vasfi, M., Barzegar Bafrooi, K., Shakeri, M. & Akrami, L. (2025). [Exploring Mothers' Participation in the Academic Affairs of Students with Specific Learning Disabilities: A Qualitative Study (Persian)]. *Journal of Learning Disabilities*, 14 (4):40-51. <https://doi.org/10.22098/jld.2025.16843.2239>

10.22098/jld.2025.16843.2239

Extended Abstract

1. Introduction

According to the Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-5-TR), people with specific learning disorder (SLD) have difficulty learning and using academic skills despite help from others and various interventions. The specifiers for this disorder include: with reading impairment, with writing impairment, and with mathematics impairment (Ganji, 2024, Chieffo et al., 2023). Early intervention is important for these children (Mardan Arbat and Adib, 2018). Some studies consider parental participation in the learning process to be a factor in academic progress and suggest solutions for it (Sahu, 2018, Sahu et al., 2022).

Usually, the family plays an important role in reducing educational problems, so that it can have a serious impact on the educational and learning process of students with specific learning disabilities (Karimi, 2005, Sahu et al., 2018). The main barrier to participation is related to parental beliefs, followed by barriers related to regular school teachers and teamwork (Al-Dababneh & Al-Zboon, 2022).

Given the importance and necessity of examining parents' real and perceived experiences regarding to the challenges of cooperation in the educational affairs of children with specific learning disabilities and developing effective strategies to increase their active and effective participation, the purpose of the present

study was to investigate mothers' participation in the educational affairs of students with specific learning disabilities, and the following research questions were raised:

What are the experiences and context of mothers of students with specific learning disabilities in participating in their child's academic affairs?

What are the consequences of mothers' participation in the academic affairs of students with specific learning disabilities?

2. Materials and Methods

This study used a qualitative phenomenological approach. The target group was mothers of students with specific learning disabilities in elementary school who participated in their children's academic affairs. The sampling method was purposive based on theoretical saturation. The instrument of the present study was an in-depth semi-structured interview. In order to conduct the study, first, several special schools for students with specific learning disabilities were selected, and then interviews were conducted with the mothers who agreed to participate in the interview.

3. Results

In the present study, interviews were first implemented and re-read several times. After coding the data, 847 open codes were extracted and finally 8 main themes and 66 sub-themes were extracted. Table 2 includes the main themes from the interviews.

According to the results of Table 1, the first 6 themes are related to the first research question and the next 2 themes are related to the second research question.

*Corresponding Author:

Kazem Barzegar Bafrooi

Address: Department of Psychology and Educational Sciences, Yazd University, Yazd, Iran.

Tel: +98 (35) 38210310

E-mail: k.barzegar@yazd.ac.ir

Table 1. Main themes related to mothers' participation in the educational affairs of students with specific learning disabilities

Main themes	
Mothers' experiences and context	Consequences of maternal participation
Mother's integration with educational needs	Mother's suffering
Mother's trial and error	The failure to resolve the problem and the child's dependence on the mother's participation
Measures appropriate to the psychologist's opinion	
Educational psychological characteristics	
Educational environment	
Family environment	

4. Discussion and Conclusion

The aim of this study was to investigate parental involvement in the academic affairs of students with specific learning disabilities. The results of the interview analysis were examined in relation to the experiences, context of the experiences, and consequences of the parents' experiences.

In relation to the theme of the mother's integration with the students' academic needs, mothers actually assume greater responsibilities towards their child with a disorder due to their caregiver role (McConkey, 2008). In relation to the explanation of the second theme, namely the mother's trial and error, it should be noted that mothers may take various actions to solve their child's problem due to their experience and ignorance (Zoghi Paydar, 2016, Al-Dababneh, 2018).

The third theme was the actions that are appropriate to the psychologist's opinion. When parents do not have sufficient knowledge about their child's problem, after a while they do not see results from their work (Abed and Shackelford, 2023, Oranga et al., 2022). The theme of the child's educational psychological characteristics includes a series of characteristics and behaviors that are seen in students and are different from children of their same age in terms of having these characteristics (Doğanay Bilgi, 2020). In relation to the school and family environment, it should be said that the presence of a child with a specific learning disorder often affects family functioning (Ruan & McBride, 2023). School can become a favorable learning environment by creating security, and conversely, poor environmental conditions in school can make the process of academic progress difficult for students (Li, 2018).

Parental involvement in the educational affairs of a child with a specific learning disorder has consequences that were explored in two themes. The first theme is maternal suffering. In families with a child with a

specific learning disorder, parents, and especially mothers, experience physical, emotional, and functional problems (Brandon, 2021).

The second theme was the failure to resolve the problem and the child's dependence on mothers' participation. Some research finds the cause of this problem in the inconsistent way that parents usually take to participate in their children's homework (Touloupis, 2021).

According to the results of the present study, it is important to increase parents' awareness of the educational needs and weaknesses of students with specific learning disabilities and to take effective measures and participate in their children's educational affairs. One of the limitations of the present study was that fathers did not participate in the interviews. It is suggested that future studies should also examine the participation of parents of children with specific learning disabilities in rural areas.

5. Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

All ethical principles were observed in this article and all participants were informed about the research method. It should be noted that the information was kept confidential.

Funding

This research has not received any financial support from funding organizations in the public, commercial or non-profit sectors.

Authors' contributions

All authors participated in the design, implementation, and writing of all parts of the present study.

Conflicts of interest

According to the authors of this article, there is no conflict of interest.

مقاله پژوهشی

واکاوی مشارکت مادران در امور تحصیلی دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص: یک مطالعه کیفی

مهشاد صادقی وصفی^۱، کاظم برزگر بفرولی^{۲*}، محسن شاکری^۳ و لیلا اکرمی^۴

۱. کارشناس ارشد روانشناسی تربیتی، گروه علوم تربیتی، دانشگاه یزد، یزد، ایران.

۲. دانشیار گروه علوم تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه یزد، یزد، ایران.

۳. دانشیار گروه علوم تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه یزد، یزد، ایران.

۴. استادیار گروه علوم تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه یزد، یزد، ایران.

استاددهی: صادقی وصفی، م.، برزگر بفرولی، ک.، شاکری، م. و اکرمی، ل. (۱۴۰۴). واکاوی مشارکت مادران در امور تحصیلی دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص: یک مطالعه کیفی. فصلنامه ناتوانی‌های یادگیری، ۱۴ (۴): ۴۰-۵۱. <https://doi.org/10.22098/jld.2025.16843.2239>

doi 10.22098/jld.2025.16843.2239

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف واکاوی مشارکت مادران در امور تحصیلی کودکان با اختلال یادگیری خاص در شهر یزد انجام شد. **روش‌ها:** پژوهش حاضر کیفی و از نوع پدیدارشناسی بود. گروه هدف مادران دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص بودند که درگیر مشارکت در امور تحصیلی فرزند خود بودند. تعداد ۹ نفر از مادران شهر یزد به صورت نمونه‌گیری هدفمند ملاک‌مدار انتخاب شدند و حجم نمونه به گونه اشباع نظری تعیین شد. ابزار پژوهش مصاحبه عمیق نیمه‌ساختاریافته بود. در این تحقیق برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش پیشنهادی اسمیت (۱۹۹۵) استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج حاصل از تحلیل مصاحبه‌ها شامل، ۸۴۷ کد باز و در نهایت ۸ مضمون اصلی و ۶۶ مضمون فرعی بود. مضامین اصلی شامل: درآمیختگی مادر با نیازهای تحصیلی، آزمون و خطایی مادر و رجوع و اقدامات متناسب با نظر روانشناس، ویژگی‌های روان شناختی تحصیلی، محیط آموزشی، محیط خانواده، رنج مادر و عدم رفع مشکل و اثر وابستگی فرزند به مشارکت بود.

نتیجه‌گیری: نتایج حاصل از بررسی تجارب مادران در امور تحصیلی فرزندان دارای اختلال یادگیری خاص نشان داد، ممکن است مادران تجارب مثبت یا منفی در زمینه مشارکت در امور تحصیلی فرزند خود داشته باشند. مشارکت مادران در امور درسی، دارای پیامدهایی است که می‌تواند بر عملکرد این دانش‌آموزان، روش تدریس معلم و سلامت روان مادران تأثیرگذار باشد.

اطلاعات مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۲/۰۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۶/۱۲

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۶/۳۱

کلیدواژه‌ها:

اختلال یادگیری خاص، امور تحصیلی، مشارکت مادران

مقدمه

دیگران و مداخلات مختلف در یادگیری مهارت‌های تحصیلی و استفاده از آن‌ها مشکل دارند. مشخصه‌های این اختلال، شامل: به همراه نقص در خواندن، به همراه نقص در نوشتن و به همراه نقص در ریاضیات است (گنجی، ۱۴۰۳). اختلال یادگیری خاص با مشکل در درک و پردازش

یادگیری کودکان پیوسته به عنوان مسئله‌ای با اهمیت مورد توجه پژوهشگران و نظریه‌پردازان روانشناسی و تعلیم و تربیت بوده است (مظلومیان و کوتی، ۱۳۹۷). اختلال یادگیری خاص^۱، یکی از بزرگ‌ترین و شاید جنجال‌برانگیزترین مباحث آموزش و پرورش^۲ است (جعفری و همکاران، ۱۳۹۹). بر اساس راهنمایی تشخیصی و آماری اختلالات روانی (DSM-5-TR)^۳، افراد با اختلال یادگیری خاص به رغم کمک

* نویسنده مسئول:

کاظم برزگر بفرولی

نشانی: گروه علوم تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه یزد، یزد، ایران.

تلفن: ۰۳۱۰-۳۸۲۱۰۳۱۰ (۳۵) ۹۸+

پست الکترونیکی: k.barzegar@yazd.ac.ir

ناتوانی‌های یادگیری

اطلاعات کلامی، غیر کلامی و مهارت‌های تحصیلی همراه است که منجر به افت، ترک تحصیل و اختلالات عاطفی می‌شود که پریشانی و مشکلات رفتاری قابل توجهی را به دنبال خواهد داشت. این دانش آموزان نسبت به همسالان خود، اضطراب و افسردگی بیشتری را تجربه می‌کنند (چیف^۱ و همکاران، ۲۰۲۳).

مداخله بهنگام برای این کودکان حائز اهمیت است. باید به این نکته توجه داشت که والدین نقش حیاتی در تعلیم و تربیت دانش آموزان دارند و اصلی‌ترین و شایسته‌ترین گروهی هستند که باید در امور مدرسه مشارکت داشته باشند (مردان ربط و ادیب، ۱۳۹۷). تعامل خانه و مدرسه در امور تحصیلی، پیامدهای مثبتی به همراه خواهد داشت و توسط بسیاری از دولت‌ها مورد تأیید قرار گرفته است. این تعامل، اثرات مثبتی از جمله در زمینه‌های خود باوری، انگیزه، ارتقای پیشرفت تحصیلی و نگرش سازنده تر نسبت به یادگیری دارد (هورنی^۲، ۲۰۱۱، گریگورنکو و همکاران، ۲۰۲۰، تینگ سامبون و لووریا، ۲۰۲۴). مشارکت در امور مدارس طیف گسترده‌ای از زمینه‌ها را شامل می‌شود که می‌تواند شامل: عرصه‌های آموزشی، انضباطی، مالی، فرهنگی و اجتماعی باشد و به طور مستقیم یا غیر مستقیم انجام پذیرد (گونزالس-دی هاس و همکاران، ۲۰۰۵). به دلیل سیستم‌های متفاوت مدرسه، انواع متفاوتی از برنامه‌های مشارکتی والدین رواج پیدا کرده است، همین مسئله سبب ایجاد مشکل در تعریف مشارکت والدین در مدرسه، توسط پژوهشگران شده است. مدارس می‌توانند نوع مشارکت را مشخص کنند که متاثر از عواملی همچون تجربیات، دانش و پیشینه فرهنگی است (گروور^۳ و همکاران، ۲۰۱۶). برخی از پژوهش‌ها، مشارکت والدین در فرایند درسی را عامل پیشرفت تحصیلی می‌دانند و راهکارهایی را برای آن بیان می‌کنند. کودکان با اختلالات یادگیری خاص نسبت به همسالان که اختلال ندارند نیاز به کمک بیشتری از طرف والدین دارند (سهو^۴، ۲۰۱۸، سهو و همکاران، ۲۰۲۲). پژوهشگران بیان می‌کنند که خودپنداره تحصیلی و عزت نفس دانش آموزان با اختلال یادگیری خاص به دلیل مشکلات تحصیلی و سرزنش‌های که از اطرافیان دریافت می‌کنند، در مقایسه با دانش آموزان بهنجار پایین تر است (فریسون^۵ و فریسون، ۱۹۹۶، تراز و همکاران، ۲۰۰۹، السی^۶ و همکاران، ۲۰۱۴، والش^۷، ۲۰۱۸، کلارو^۸ و همکاران، ۲۰۲۳). معمولاً خانواده نقش مهمی در کاهش مشکلات تحصیلی دارد. به طور کلی وظیفه خانواده در پیشرفت تحصیلی دانش آموز با اختلال یادگیری خاص به حداقل رساندن شکست‌های تحصیلی و کاهش پیامدهای آن است. اکثر والدین فاقد دانش مفهومی با توجه به علائم اختلال یادگیری خاص و همچنین دستورالعمل‌های مناسب برای مقابله با مشکل فرزند خود هستند. آن‌ها نگرش‌ها و واکنش‌های منفی از

جمله، طرد، انکار، محافظت بیش از حد و از دست دادن امید را از خود نشان می‌دهند (کریمی^۹، ۱۳۸۴، سهو^۴ و همکاران، ۲۰۱۸). مشارکت والدین^۹ در طراحی، اجرا و ارزشیابی برنامه‌های درسی یکی از عمده‌ترین چالش‌های جهان تعلیم و تربیت است. چون با مشارکت والدین بسیاری از برنامه‌ها اجرا و عملی می‌شوند. والدین جزء نخستین افرادی هستند که در مورد دانش آموزان که فرزندان آن‌ها هستند، شناخت لازم را داشته و از نیازهای گوناگون آن‌ها آگاه هستند (مددلو و همکاران، ۱۳۹۸). مطالعات متعدد نشان داده‌اند که مشارکت والدین در منزل و کمک به دانش آموز در یادگیری، انجام تکالیف و آماده شدن برای امتحان، در عملکرد کودکان با اختلال یادگیری خاص حائز اهمیت است. همچنین نتایج نشان می‌دهد، هر چه نگرش والدین نسبت به فرزندان خود مثبت باشد به همان اندازه، درگیری و مشارکت مثبت آن‌ها در فعالیت‌های خانه و مدرسه بیشتر خواهد بود (کارآندی و همکاران^{۱۰}، ۲۰۰۷، امرسون و همکاران^{۱۱}، ۲۰۱۲، چاکر ابورتی^{۱۲} و همکاران، ۲۰۱۴، جانسون^{۱۳}، ۲۰۱۶، سهو و همکاران، ۲۰۱۷، ارانگا^{۱۴} و همکاران، ۲۰۲۲، عابد و شاکل فورد^{۱۵}، ۲۰۲۳، گاو و کلس^{۱۶}، ۲۰۲۴). ممکن است نوعی عدم تفاهم بین والدین و معلمان در چگونگی مداخله آموزشی وجود داشته باشد و معلمان تمایل نداشته باشند که والدین در فرایند آموزش مداخله کنند (شیربگی و همکاران، ۱۳۹۵). مانع اصلی مشارکت، به باورهای والدین مربوط می‌شود و به دنبال آن موانع مربوط به معلمان مدارس عادی و کار تیمی است (آل دابنه و آل زابن^{۱۷}، ۲۰۲۲).

با توجه به اهمیت و ضرورت بررسی تجارب واقعی و ادراک شده والدین در ارتباط با چالش‌های همکاری در امور تحصیلی کودکان با اختلال یادگیری خاص و توجه به مشکلات آن‌ها در این زمینه و تدوین راهکارهای موثر در جهت افزایش مشارکت فعال و موثر آن‌ها، هدف از پژوهش حاضر، واکاوی مشارکت مادران در امور تحصیلی دانش آموزان با اختلال یادگیری خاص بود و سوالات پژوهشی زیر مطرح شد:

تجارب و زمینه پیدایش تجارب مادران دانش آموزان با اختلال یادگیری

1. Chieffo
2. Hornby
3. Grover
4. Frieson
5. Alesi
6. Walsh
7. Corallo
8. Sahu
9. Parent involvement
10. Karande
11. Emerson
12. Chakraborty
13. Johnson
14. Oranga
15. Abed, & Shackelford
16. Guo, & Keles
17. Al-Dababneh & Al-Zboon

ناتوانی‌های یادگیری

حساب می‌آید (لینکلن و گوبا،^{۱۹۸۶}). برای افزایش میزان اعتبار در این پژوهش، درگیری طولانی مدت و پیوسته، اجتناب از نتیجه‌گیری زود هنگام و بدون مشاهدات کافی، بحث و گفتگوی سازنده درباره یافته‌ها با همکاران بی‌طرف و صادق، ذهنیت پیش‌رونده به معنای نظارت بر سازه‌های تدوین شده و مستندسازی فرآیند تغییر از ابتدا تا پایان مطالعه، بازنگری و تایید یافته‌های حاصل از تحلیل توسط شرکت‌کنندگان و خودبازبینی محقق در فرآیند جمع‌آوری و تحلیل داده استفاده شده است. انتقال در این پژوهش از طریق توسعه و توصیف غنی از مجموعه داده‌ها در طول گردآوری و استفاده از روش‌های ویژه کدگذاری صورت گرفت. در پژوهش حاضر برای کسب تایید، پژوهشگر تمامی مراحل را به دقت ثبت و یادداشت نموده تا در صورت نیاز، سایر افراد قادر به استفاده و پیگیری موارد لازم باشند.

روش اجرا: ابتدا چند مدرسه ویژه دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص انتخاب شد و سپس با مادرانی که در امور تحصیلی فرزند خود مشارکت داشتند و جهت شرکت در مصاحبه اعلام آمادگی کردند، مصاحبه انجام شد و با رضایت آن‌ها، مصاحبه‌ها ضبط شد. هم‌چنین بعد از هر مصاحبه، روند اجرا، نقاط ضعف و قوت و موارد قابل پیگیری نیز مشخص می‌شد تا در مصاحبه‌های دیگر آن نکات مورد توجه قرار گیرد.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها: در پژوهش کیفی، تجزیه و تحلیل داده‌ها به معنی تعیین مفاهیم و مشخص کردن موضوعات عمده داده‌های جمع‌آوری شده است. این فرآیند کدگذاری نامیده می‌شود که حاوی تجزیه، مفهوم‌سازی و جمع‌بندی داده‌ها برای رسیدن به طبقه‌های مفهومی مشخص است (کوربین و اشتراوس^۶، ۲۰۰۸). در این تحقیق برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش پیشنهادی اسمیت (۱۹۹۵) استفاده شده است که سه مرحله تولید داده‌ها، تجزیه و تحلیل داده‌ها و تلفیق داده‌ها را شامل می‌شود (اسمیت^۷، ۲۰۰۹). در پژوهش حاضر ابتدا مصاحبه‌ها پیاده‌سازی و چندین بار مورد بازخوانی قرار گرفت. سپس مقوله‌های جزئی و فرعی تعیین و برچسب زده شد و مقوله‌ها سازمان‌دهی و خوشه‌بندی شدند. به این ترتیب، ابتدا به تحلیل داده‌ها در سطح کدگذاری باز پرداخته شد، سپس کدگذاری محوری و در مرحله سوم کدگذاری گزینشی انجام شد. در این پژوهش ۸۴۷ کد باز و در نهایت ۸ خوشه (مضمون اصلی) و ۶۶ مقوله (مضمون فرعی) استخراج گردید.

1. Peled
2. Data Saturation
3. Streubert Speziale & Carpenter
4. Ritchie
5. Lincoln, & Guba
6. Corbin, & Strauss
7. Smith

خاص، از مشارکت در امور تحصیلی فرزندشان چیست؟

مشارکت مادران در امور تحصیلی دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص چه پیامدهایی به دنبال دارد؟

روش پژوهش

در این تحقیق از رویکرد کیفی از نوع پدیدارشناسی استفاده شده است. تحقیق پدیدارشناسی چیستی، معنا و بنیاد بسیاری از موضوعات و پدیده‌ها را آشکار می‌کند. این کار به این علت اتفاق می‌افتد که موضوعات بدون واسطه از تجربه به دست می‌آیند (پلد^۱، ۲۰۱۴).

در پژوهش حاضر، گروه هدف مادران دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص در مقطع ابتدایی بودند که در امور تحصیلی فرزند خود مشارکت داشتند. روش نمونه‌گیری، هدفمند ملاک مدار بود. معمولاً در پژوهش کیفی، نیازهای اطلاعاتی در طول کار و در نتیجه اشباع نظری^۲، حجم نمونه را تعیین می‌کند. اشباع نظری به این معنا است که با ادامه جمع‌آوری داده‌ها، اطلاعات تازه‌ای بر داده‌های قبلی اضافه نشود (استرابرت اسپزل و کارپنتر^۳، ۲۰۰۳). در این پژوهش نیز نمونه‌گیری تا وقتی انجام شد که دیگر داده‌های جدیدی به اطلاعات قبلی اضافه نشد. بر این اساس تا رسیدن به اشباع نظری، مصاحبه با ۹ نفر از مادران دارای فرزند با اختلال یادگیری خاص ادامه پیدا کرد.

ابزار گردآوری اطلاعات

ابزار پژوهش حاضر مصاحبه نیمه‌ساختاریافته عمیق بود. مصاحبه از جهت ساختار می‌تواند باز یا بدون ساختار، نیمه‌ساختار و ساختاریافته باشد. در مصاحبه نیمه‌ساختاریافته، سوالات از قبل مشخص است ولی افراد در پاسخ‌های خود آزاد هستند و بسته به نوع پاسخ‌ها، سوالات متفاوت دیگری در قالب سوالات پیگیرانه و کاوشی پرسیده می‌شود (ریچی^۴ و همکاران، ۲۰۱۳).

برای انجام پژوهش حاضر، در شروع و پیش از آغاز مصاحبه و جمع‌آوری داده‌ها، پیشینه و مبانی نظری مورد بررسی قرار گرفت. بعد از جمع‌آوری اطلاعات، محورهای عمده مصاحبه، سوالات کلی و تکمیلی تعیین شد و بعد از بررسی توسط متخصصین، سوالات و دستورالعمل‌های مصاحبه تعیین شد. پس از انجام مطالعات مقدماتی، فرم مصاحبه دارای ۱۳ سوال در زمینه نوع مشارکت، تجارب مثبت و تجارب منفی از مشارکت، تاثیر معلم و محیط زندگی بود.

در جهت سنجش روایی و پایایی یافته‌ها در پژوهش کیفی، معیارهای اعتبار، معادل روایی درونی، انتقال برابر با روایی بیرونی، اعتماد (دفاع پذیری یا قابلیت دفاع) معادل پایایی و تاییدپذیری معادل عینیت ذکر شده است. اصالت نیز یکی دیگر از معیارهای ارزشیابی پژوهش کیفی به

ناتوانی‌های یادگیری

یافته‌ها

تعداد شرکت کنندگان در پژوهش ۹ نفر از مادران دانش آموزان با اختلال یادگیری خاص بودند که ۳ نفر از آن‌ها تحصیلات لیسانس و ۶ نفر تحصیلات دیپلم داشتند، همچنین ۴ نفر از دانش آموزان در پایه دوم، ۳ نفر

در پایه پنجم و ۲ نفر در پایه سوم بودند. جدول ۱ شامل مضامین اصلی و فرعی حاصل از مصاحبه‌ها است و در ادامه هر کدام از مضامین به طور جداگانه توضیح داده شده است.

جدول ۱. مضامین اصلی و فرعی مرتبط با مشارکت مادران در امور تحصیلی دانش آموزان با اختلال یادگیری خاص

مضامین اصلی	مضامین فرعی
در آمیختگی مادر با نیازهای تحصیلی	۱- اختصاص زمان زیاد توسط مادر، ۲- صبر و تلاش مادر برای جبران، ۳- همکاری مادر، ۴- دغدغه‌مندی مادر، ۵- درک کردن فرزند
آزمون و خطایی مادر	۱- استفاده از تقویت کننده، ۲- استفاده از خشونت، ۳- سرزنش کردن فرزند، ۴- تغییر رفتار مادر با فرزند، ۵- محبت کردن مادر، ۶- استفاده از خوراکی مفید، ۷- مقایسه کردن فرزند، ۸- ترک کردن فرزند و سپردن به پدر، ۹- جر و بحث با فرزند برای مسائل درسی، ۱۰- ایجاد محدودیت و اجبار فرزند برای انجام تکالیف، ۱۱- عدم نیاز مراجعه به روانشناس، ۱۲- عقیده مادر بر گذراندن مجدد پایه اول، ۱۳- تاخیر در ریش فرزند از نظر مادر
اقدامات متناسب با نظر روانشناس	۱- رجوع به روانشناس و مراکز تخصصی، ۲- ارجاع به مراکز اختلالات یادگیری ویژه، ۳- ارجاع به کلاس‌های بازی درمانی، ۴- رجوع به پزشک، ۵- حفظ آرامش و خونسردی، ۶- تجویز دارو، ۷- اختصاص زمان بیشتر برای تفریح، ۸- رفع عوامل عدم تمرکز و افزایش دقت، ۹- تلاش برای کاهش اضطراب فرزند، ۱۱- کلاس خصوصی، ۱۱- القای حس مثبت به فرزند، ۱۲- فراهم کردن محیط آرام
ویژگی‌های روان شناختی تحصیلی	۱- خودکار نبودن و بی رغبتی، ۲- وابسته بودن فرزند در امور تحصیلی، ۳- مشکل در نوشتن و انجام تکالیف، ۴- بازیگوشی و عدم تمرکز فرزند، ۵- عدم علاقه به درس، ۶- کند بودن، ۷- مشکلات جسمی و ذهنی، ۸- استقلال فرزند در سایر زمینه‌ها، ۹- فراموشکار بودن فرزند، ۱۰- پرتوقع بودن فرزند، ۱۱- توانمندی درسی فرزند، ۱۲- حساسیت فرزند نسبت به فرایند درس خواندن، ۱۳- عصبانیت فرزند، ۱۴- ترس فرزند
محیط آموزشی	۱- محتوای آموزشی، ۲- معلم و روش تدریس، ۳- نوع مدرسه، ۴- جمعیت کلاس، ۵- تکالیف، ۶- زمان کم آموزش در مدرسه
محیط خانواده	۱- وضعیت مالی خانواده، ۲- مشاغل والدین و تصمیم بر جدایی، ۳- محدودیت زمان پدر برای رسیدگی به امور تحصیلی، ۴- سایر فرزندان، ۵- همدلی و همراهی پدر، ۶- انتظارات تحصیلی والدین
رنج مادر	۱- خستگی و آزار دیدن مادر (استرس)، ۲- بی حوصلگی و عصبانیت مادر، ۳- درک نشدن مادر و نداشتن حامی، ۴- خود سرزنش گری مادر، ۵- شرایط جسمی نامناسب، ۶- اقدام به خودکشی، ۷- نداشتن وقت آزاد توسط مادر، ۸- ادامه ندادن کلاس‌های ویژه اختلالات
عدم رفع مشکل و وابستگی فرزند به مشارکت مادر	۱- نتیجه ندادن مشارکت و اقدامات مادر، ۲- حل شدن مشکل مشروط به مشارکت

مضمون اصلی (۲): آزمون و خطایی مادر

در جهت رفع مشکلات درسی دانش آموزان، مادران اقداماتی انجام می‌دهند. بنظر می‌رسد که همه این اقدامات ناشی از آگاهی نیست و برخی شاید به اشتباه صورت گیرد. «اوایل که فرزندم اشتباه می‌کرد، عصبانی می‌شدم و عصبانی شدنم بیشتر در حد سرزنش و نصیحت کردن بود که چرا تکالیف را درست انجام نمی‌دهی و چون بزرگ شده ای باید خودت کارهایت را انجام بدهی».

مضمون اصلی (۳): اقدامات متناسب با نظر روانشناس

در جهت بهبود وضعیت دانش آموزان با اختلال یادگیری خاص والدین باید این موضوع را بپذیرند که فرزند آن‌ها با اقدامات آزمون و خطا ممکن است بهبود نیابد و در این زمینه بهتر است در زمان مناسب از نظر یک متخصص در این زمینه بهره برد تا مشکل بهبود یابد. «مشاور به من گفتند فرزند شما اختلال یادگیری دارد و باید مرکز اختلالات بروی که من چند جلسه هم فرزندم را برده‌ام».

پاسخ‌های مادران کودکان با اختلال یادگیری خاص به ۸ مضمون اصلی تقسیم شد. ۶ مضمون اول مربوط به سوال اول پژوهش و ۲ مضمون بعدی در ارتباط با سوال دوم پژوهش است. در ادامه به مضامین اصلی و نمونه‌ای از صحبت‌های شرکت کنندگان اشاره خواهد شد.

مضمون اصلی (۱): در آمیختگی مادر با نیازهای تحصیلی

دانش آموزان ابتدایی معمولاً در دروس و امور تحصیلی خود به مشارکت والدین و به خصوص مادر نیازمند هستند که این مشارکت در دانش آموزان دارای اختلال یادگیری خاص بیشتر اتفاق می‌افتد.

«من همه وقتم برای بچه‌هایم هست. خودش کمبودهایی دارد ولی من تلاشم را کرده‌ام تا به سطحی که نیاز است، برسد» «باید اعتراف کنم که گاهی اوقات او را درک نمی‌کنم و شاید از او توقع بیش از حد دارم اما نارضایتی مدرسه از وضعیت تحصیلی فرزندم و نگاه طعنه آمیز اطرافیان باعث می‌شود از روی ناراحتی نتوانم به خوبی فرزندم را درک کنم».

ناتوانی‌های یادگیری

داشت به خصوص اگر دارای اختلال یادگیری خاص باشد. علاوه بر این، ممکن است مادر در زمینه مشارکت موثر با فرزند خود نتیجه‌ای نبیند. عدم پیشرفت دانش آموز می‌تواند، علت‌های متفاوتی داشته باشد. «زمانی که هر شب برای او املا می‌گفتم و از او می‌خواستم خودش کلماتی که نادرست نوشته را پیدا کند و با آن‌ها جمله بسازد شاهد پیشرفت او در درس املا بودم. اما زمانی که مشارکت و نظارت‌م را روی انجام تکالیفش کمتر کردم متوجه شدم مشکلات املایی او تشدید شده است».

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر واکاوی مشارکت والدین در امور تحصیلی دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص بود. نتایج حاصل از تحلیل مصاحبه‌ها، در ارتباط با تجارب، زمینه پیدایش تجارب و پیامدهای تجارب والدین، مورد بررسی قرار گرفت.

از ۸ مضمون اصلی ۳ مضمون اصلی، شامل: در آمیختگی مادر با نیازهای تحصیلی فرزند، آزمون و خطایی مادر، اقدامات متناسب با نظر روانشناس، در ارتباط با بررسی تجارب والدین از مشارکت در امور تحصیلی دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص بود که هر کدام از این مضامین اصلی، شامل یک سری مضامین فرعی نیز بودند.

مضمون در آمیختگی مادر با نیازهای تحصیلی دانش‌آموزان با نتایج تحقیقات سهو و همکاران، (۲۰۱۷)، شیرینیگی و همکاران، (۱۳۹۵)، که مشارکت و دغدغه‌مندی مادر در ارتباط با فرزند را نشان می‌دادند، همسو بود. اختلال یادگیری خاص گستره وسیعی از چالش‌های تحصیلی را شامل می‌شود، در بین والدین کودکان با ناتوانی‌های یادگیری خاص، مادر به علت گذراندن وقت بیشتر با کودک و همچنین شناخت بیشتر نسبت به چالش‌ها و مشکلات تحصیلی، دغدغه بیشتری دارد و صبر و تلاش خود را در این زمینه انجام می‌دهد (بحری و همکاران، ۱۳۹۳). در واقع مادران به علت داشتن نقش مراقب، مسئولیت‌های بیشتری را در برابر فرزند دارای اختلال، عهده دار می‌شوند (مک کانکی^۱، ۲۰۰۸). نتایج برخی تحقیقات نشان داد که بین نظرات والدین در زمینه مسئولیت در قبال آموزش فرزندان اختلاف وجود دارد و مادران بیش از پدران، خواهان مسئولیت‌پذیری در روند تحصیل دانش‌آموزان هستند و مادران مشارکت بیشتری نسبت به پدران در فرایند آموزش کودک خود دارند (سهو و همکاران، ۲۰۱۷، شیرینیگی و همکاران، ۱۳۹۵).

در ارتباط با تبیین مضمون دوم یعنی آزمون و خطایی مادر، باید به این نکته اشاره کرد که مادران در اثر تجربه خود و از روی ناآگاهی ممکن است برای حل مشکل فرزند خود دست به اقداماتی بزنند.

.....
1. McConkey

مضمون اصلی (۴): ویژگی‌های روان‌شناختی تحصیلی

در دانش‌آموزان دارای اختلال یادگیری خاص برخی ویژگی‌های روان‌شناختی دیده می‌شود از جمله: بی‌انگیزه بودن، بی‌رغبتی نسبت به برخی دروس، اهمال کاری در انجام تکالیف و «وقتی که می‌خواهد تکالیفش را انجام بدهد واقعا برای ما عذاب آور است چون اصلا همکاری نمی‌کند و گوش نمی‌دهد و میل و رغبتی ندارد».

مضمون اصلی (۵): محیط آموزشی

دانش‌آموزانی که دارای اختلال یادگیری خاص هستند بیش از دانش‌آموزان دیگر تحت تاثیر شرایط آموزشی هستند. به هر حال، امکانات محیط آموزشی، نگرش والدین و مربیان و عوامل محیطی دیگر در کیفیت میزان یادگیری دانش‌آموزان تاثیر گذار است. «من گاهی اوقات واقعا متوجه نمی‌شوم که چرا بقیه بچه‌ها یک تکلیف را در کلاس کامل انجام می‌دهند ولی فرزند من یا انجام نداده یا موفق نشده به طور کامل انجام بدهد. فکر می‌کنم که معلم هم مقصر است چون می‌تواند بچه‌هایی که این مشکل را دارند، کنار خودش بیاورد و وقت بیشتری برایشان صرف کند».

مضمون اصلی (۶): محیط خانواده

کودکی که دارای اختلال یادگیری خاص است بیش از هر چیزی به یک محیط سالم در خانه نیازمند است. البته باید توجه داشت که عوامل محیطی موجود در خانه، در تشدید اختلال دانش‌آموزان نقش دارد. «شرایط زندگیمان خوب است و اگر ما پول بیشتری داشتیم، می‌توانستیم با بردن فرزندانمان به جلسات مشاوره و کلاس‌های مختلف گام بلندی در جهت رفع مشکلات درسی او برداریم».

مضمون اصلی (۷): رنج مادر

مادران دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص همه تلاش خود را به کار می‌برند تا نقص‌ها و کمبودها جبران شود. در کنار امور مدرسه دانش‌آموزان، درگیر مراجعه به روانشناس هستند و باید تمریناتی را در خانه با فرزند خود انجام دهند. از طرف دیگر وظایف منزل و رسیدگی به سایر فرزندان هم وجود دارد و چون مشارکت در امور فرزند با اختلال یادگیری خاص انرژی زیادی از آن‌ها می‌گیرد، خسته بودن، عصبی شدن و در این مادران قابل مشاهده است. «حتما من باید برایش دیکته بگویم و خیلی از وقت‌ها هم نمی‌نویسد و باید مجبورش کنم. می‌گویند دوست ندارم، چرا من باید به مدرسه بروم و واقعا در این زمینه مرا اذیت می‌کند و خسته شده‌ام».

مضمون اصلی (۸): عدم رفع مشکل و وابستگی فرزند به مشارکت مادر

مشارکت مادر با فرزند در زمینه درسی همیشه نتیجه مثبتی در بر نخواهد

ناتوانی‌های یادگیری

اطلاعات به دست آمده از مصاحبه‌ها نشان داد که اکثر این اقدامات، سرزنش کردن فرزند، استفاده از خشونت، مقایسه کردن فرزند و ... را شامل می‌شود که اقدامات نامناسب محسوب می‌شود و در اکثر موارد، مشکلات دانش‌آموزان را افزایش می‌دهد. پژوهش‌ها نشان دادند که روش تعامل والدین با کودکان می‌تواند اثرات مختلفی روی آن‌ها داشته باشد. اگر والدین به صورت مثبت و مفید در مسائل درسی کودکان دخالت کنند، یادگیری کودکان افزایش می‌یابد و در مقابل اگر والدین به صورت منفی و همراه با خشونت در یادگیری کودکان مشارکت کنند، قطعاً کودکان را با عدم پیشرفت روبه‌رو می‌کند (ذوقی پایدار، ۱۳۹۵، الدبانه^۱، ۲۰۱۷).

مضمون سوم اقدامات متناسب با نظر روانشناس بود. با تحلیل مصاحبه‌ها مشخص شد که والدین، دارای آگاهی و توانایی کامل برای بهبود مشکل فرزندشان نیستند پس بهتر است که در زمینه مشکل به متخصصین مراجعه کنند. وقتی والدین از دانش کافی در زمینه مشکل فرزند خود برخوردار نباشند، پس از مدتی که از کار خود نتیجه نمی‌بینند، نسبت به تلاش و مشارکت در زمینه مسائل فرزند خود بی‌انگیزه می‌شوند و دست از مشارکت می‌کشند (عابد و شاکل فور، ۲۰۲۳، ارانگا و همکاران، ۲۰۲۲). والدینی که به یک متخصص مراجعه می‌کنند، از توصیه‌های روانشناس برای بهبود عملکرد فرزند خود استفاده می‌کنند. روانشناس سعی می‌کند، علاوه بر بهبود مشکلات دانش‌آموزان، باورهای والدین را نیز تغییر دهد و نگرش آن‌ها را نسبت به اختلالات یادگیری تغییر دهد. این یافته با نتایج برخی از تحقیقات همسو است (کارآندی و همکاران، ۲۰۰۷، چاکر اورتی و همکاران، ۲۰۱۴، جانسون، ۲۰۱۶، سهو و همکاران، ۲۰۱۷، ارانگا و همکاران، ۲۰۲۲، عابد و شاکل فور، ۲۰۲۳، گاو و کلس^۲، ۲۰۲۴).

بررسی زمینه‌های پیدایش تجارب والدین در ارتباط با مشارکت در امور تحصیلی دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص، از ۸ مضمون اصلی ۳ مضمون شامل ویژگی‌های روان شناختی تحصیلی، محیط آموزشی و محیط خانواده را شامل شد که هر کدام از این مضامین اصلی، شامل یک سری مضامین فرعی نیز بودند.

مضمون ویژگی‌های روان شناختی تحصیلی فرزند شامل یک سری خصوصیات و رفتارهایی است که در دانش‌آموزان دیده می‌شود و نسبت به کودکان همسن خود از لحاظ داشتن این خصوصیات متفاوت است. پس نمی‌توان گفت همه کودکان دارای اختلال یادگیری یک سری خصوصیات رفتاری یکسان دارند، بلکه خصوصیات رفتاری کودکان با هم متفاوت است و این تفاوت باعث دشواری یا آسانی در میزان مشارکت والدین می‌شود. از مهم‌ترین شرایط تاثیرگذار بر یادگیری می‌توان موقعیت و محیط یادگیری، نقش مدرسه و روش تدریس معلم را نام برد (دگانی بلیگی^۳، ۲۰۲۰). مدرسه با ایجاد امنیت به محیط مطلوب یادگیری مبدل

می‌شود و برعکس شرایط محیطی ضعیف در مدرسه، می‌تواند موجب دشوار شدن فرایند پیشرفت تحصیلی برای دانش‌آموز شود (لی^۴، ۲۰۱۸). با توجه به مصاحبه‌های انجام شده در پژوهش حاضر، حجم زیاد کتاب-های درسی و در مقابل زمان کم آموزش در مدرسه و کلاس‌های پرجمعیت کار را برای دانش‌آموزی که دارای اختلال یادگیری خاص است، بسیار سخت‌تر می‌کند و برای معلم فرصتی باقی نمی‌گذارد تا به صورت ویژه به نیازهای آموزشی این دانش‌آموزان توجه کند. علاوه بر این، تعامل معلم و والدین حائز اهمیت است. برخی از مصاحبه‌ها نشان دهنده، تعامل مناسب والدین دانش‌آموزان با معلم و برخی نشان دهنده تعامل منفی بود. در واقع استفاده معلمان از کلمات تخصصی و دشوار و سواد کم والدین، مشارکت والدین و به خصوص مادر را محدود می‌کرد. مشارکت محدود والدین با مدرسه در برخی از تحقیقات نیز قابل مشاهده است (شیریگی و همکاران، ۱۳۹۵، ارانگا و همکاران، ۲۰۲۲، عابد و شاکل فور، ۲۰۲۳). نتایج برخی تحقیقات نشان دهنده تجارب مثبت والدین در برقراری رابطه با مدرسه بود و مادران مشارکت لازم را داشتند (کرژین^۵، ۲۰۲۳).

وجود یک فرزند با اختلال یادگیری خاص غالباً عملکرد خانواده را تحت تاثیر قرار می‌دهد (روان و مک برید^۶، ۲۰۲۳). در برخی از تحقیقات به اهمیت وضعیت اقتصادی خانواده در میزان مشارکت والدین اشاره شده است. والدینی که دغدغه مالی نداشتند از هیچ تلاشی برای فرزند خود فروگذار نبودند اما در مقابل بیشتر خانواده‌هایی که دغدغه مالی داشتند از ادامه دادن فرایند آموزش ویژه برای فرزند خود ناتوان بودند و میزان مشارکت به مرور کاهش می‌یافت (جانسون، ۲۰۱۶، آل دابنه و آل زابن، ۲۰۲۲، ارانگا و همکاران، ۲۰۲۲). توانایی اقتصادی-اجتماعی والدین تأثیر مثبتی در پیشرفت یادگیری دانش‌آموزان دارد (درهمسیاه و کسوما^۷، ۲۰۱۹). نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های برخی پژوهش‌ها که تاثیر عوامل خانوادگی از جمله: مشارکت بیشتر پدر، حفظ انسجام درون خانوادگی، حمایت اعضای خانواده، آگاهی و دانش اعضای خانواده را در مشارکت والدین با کودکان دارای نیاز ویژه نشان می‌دهد، همسو است (نعمتی و همکاران، ۱۴۰۱).

مشارکت والدین در امور تحصیلی فرزند با اختلال یادگیری خاص دارای پیامدهای است که در دو مضمون این پیامدها بررسی شد. اولین مضمون رنج مادر است. در خانواده‌های دارای فرزند با اختلال یادگیری خاص،

1. Al-Dababneh
2. Guo & Keles
3. Doğanay Bilgi
4. Li
5. Kerjean
6. Ruan & McBride
7. Dirhamsyah & Kesuma

ناتوانی‌های یادگیری

شود و یا حذف شود فرزند به مرور به وضعیت قبلی خود بازمی‌گردد. برخی از تحقیقات علت این مشکل را در روش ناسازگارانه‌ای که والدین معمولاً برای مشارکت در تکالیف فرزندان خود اتخاذ می‌کنند، می‌دانند. به عنوان مثال، والدین تمایل دارند فشار، محدودیت‌ها و دستورات بیشتری را در کارهای مدرسه اعمال کنند، به طوری که احساس کنند یادگیری فرزندان‌شان تحت کنترل است و استقلال کودک را از او کاملاً سلب می‌کنند (تالپس، ۲۰۲۱).

پژوهش حاضر، در پی واکاوی مشارکت مادران در امور تحصیلی دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص بود. نتایج نشان داد، مادران مشارکت کننده در این پژوهش در فرایند تحصیلی فرزند خود دارای تجربیات، مشکلات و چالش‌های متنوعی هستند که وابسته به یک عامل نیست. معمولاً مادران نگران نیازهای تحصیلی فرزند خود هستند و در اکثر موارد اقدامات آن‌ها رنج خود و وابستگی فرزند را به دنبال دارد. بنابراین افزایش آگاهی والدین از نیازها و ضعف‌ها آموزشی دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص و انجام اقدامات و مشارکت موثر در امور تحصیلی فرزندان، در افزایش سلامت مادران و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان موثر است.

از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر عبارت بود از، گردآوری داده‌ها تنها با استفاده از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته انجام شد و پدران در مصاحبه مشارکت نداشتند. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده مشارکت والدین کودکان با اختلال یادگیری خاص در روستاها نیز مورد بررسی قرار گیرد، راهکارهای ارتقای مشارکت موثر والدین با مدرسه در جهت رفع مشکلات دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص مورد پژوهش قرار گیرد. همچنین می‌توان تحقیقاتی در زمینه ارتقا سلامت روان والدین دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص انجام داد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

تمامی اصول اخلاقی در این مقاله رعایت شده و تمامی شرکت کنندگان در جریان نحوه انجام پژوهش قرار گرفتند. لازم به ذکر است که اطلاعات به صورت محرمانه نگه داشته شد.

حامی مالی

پژوهش حاضر هیچ گونه حمایت مالی از طرف نهاد یا سازمانی خصوصی یا دولتی دریافت نکرده است.

1. Brandon
2. Lee
3. Touloupis
4. Núñez

والدین و به خصوص مادر، مشکلات جسمی، هیجانی و عملکردی را تجربه می‌کنند (براندو^۱، ۲۰۲۱). مادری با کودک دارای اختلال یادگیری خاص، در ارتباط با مداخله کودک خود، احساس ناایمنی می‌کند و خود را کمتر شایسته و دارای توانایی می‌بیند (لی^۲ و همکاران، ۲۰۲۱). تحلیل مصاحبه‌های انجام شده با مادران نشان دهنده، تجربه هیجانات منفی از جمله، خستگی، غم، استرس، عصبانیت، درک نشدن و نداشتن حامی و خودسرزنی بود.

مادران کودکان با اختلال یادگیری ویژه، ممکن است خود را به طور مستقیم یا غیرمستقیم مسئول ناتوانی‌های فرزند خود بدانند. احساس گناه ناشی از رفتار ناشایست با کودک و سرزنش او یکی از تجربه‌های مادران است. این مادران با ناتوانی کودک، احساس خستگی می‌کنند، در فعالیت‌های اجتماعی مشارکت کمی دارند، از دوستان و خویشاوندان کناره‌گیری می‌کنند و بیشتر احساس تنهایی می‌کنند. همچنین مادران به علت شکست‌های پشت سر هم کودک در زمینه درس و امور مدرسه دچار نوعی درماندگی آموخته شده و ناامیدی می‌شوند و به افسردگی مبتلا می‌شوند. در بیشتر مادران مواردی مثل، کند بودن در انجام تکالیف، مسئولیت - ناپذیری کودک، نافرمانی، فراموشی و... باعث خشم و عصبانیت می‌شود (متین و همکاران، ۱۳۹۷). در برخی تحقیقات به استرس و افسردگی والدین در مشارکت با فرزند دارای اختلال یادگیری خاص اشاره شده و براهیمت وضعیت عاطفی والدین و تاثیر آن بر مشارکت آن‌ها تاکید شده است (ارانگا و همکاران، ۲۰۲۲، تالپس^۳، ۲۰۲۱).

مضمون دوم عدم رفع مشکل و وابستگی فرزند به مشارکت مادران بود که دو مقوله فرعی را در برداشت. به طور کلی نتایج برخی تحقیقات نشان می‌دهد که برخی والدین دانش‌آموزان با اختلال یادگیری خاص از تلاش‌های تحصیلی فرزند خود حمایت می‌کنند و دستورالعمل‌های روشن و ثابتی را در مورد تکالیف ارائه می‌کنند و از سوی دیگر والدینی هستند که برای انجام تکالیف، فرزندان را تحت فشار قرار می‌دهند و قوانین، محدودیت‌ها و تنبیه‌های سخت‌گیرانه را در انجام تکالیف تعیین می‌کنند (نونیز و همکاران^۴، ۲۰۱۵، سیلینسکاس و کیکاس^۵، ۲۰۱۹). در پژوهش حاضر، از بررسی داده‌ها و مصاحبه‌ها چنین استنباط شد که مشارکت والدین با فرزند در نهایت به دو نتیجه می‌رسد. نتیجه اول این بود که فرزند به مشارکت والد خود پاسخ نمی‌دهد و این مشارکت بی‌نتیجه می‌ماند. البته مشارکتی که بدون حضور متخصص و با تجربه شخصی انجام می‌گیرد. نتیجه دوم این است که والد با نظر متخصص یا با تجارب شخصی خود دست به مشارکت می‌زند اما در نهایت مشکل به صورت کامل درمان نمی‌شود. در برخی موارد، تا زمانی که مشارکت والد وجود دارد فرزند روند رو به رشدی دارد و افتی ندارد اما همین که این مشارکت محدود

مشارکت نویسندگان

تمامی نویسندگان در طراحی، اجرا و نگارش همه بخش‌های پژوهش حاضر مشارکت داشتند.

تعارض منافع

بنابر اظهارات نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

منابع

پژوهشی علوم تربیتی و روانشناسی، آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی ایران. تهران، انجمن توسعه و ترویج علوم و هنرهای پایه.

<https://civilica.com/doc/759739>

نعمتی، ش.، بدری گرگری، ر.، استادحسنلو، ح. (۱۴۰۳). عوامل موثر بر مشارکت فعال والدین در امر آموزش و پرورش و توانبخشی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه. *برنامه درسی و آموزش یادگیرنده محور*.

[DOI: 10.22034/cipj.2022.52033.1044] ۸۲-۹۴، (۱)۳

References

Abed, M. G., & Shackelford, T.K. (2023). Parent Involvement with Their Children's Schools: Perceptions of Saudi Parents of Elementary School Students with Learning Disabilities. *Learning Disabilities Research and Practice*, 38(2), 144-154. [DOI: 10.1111/ldrp.12304]

Al-Dababneh, K.A., & Al-Zboon, EK. (2022). Using assistive technologies in the curriculum of children with specific learning disabilities served in inclusion settings: teachers' beliefs and professionalism. *Disability and Rehabilitation: Assistive Technology*, 17(1), 23-33. [DOI: 10.1080/17483107.2020.1752824]

Al-Dababneh, K. A. (2017). Barriers Preventing Parental Involvement in Mainstream Education of Children with Specific Learning Disabilities: Parent Perspectives. *European Journal of Special Needs Education*, 33 (5), 615-630. [DOI: 10.1080/08856257.2017.1391013]

Alesi, M., Rappo, G., & Pepi, A. (2014). Depression, Anxiety at School and Self-Esteem in Children with Learning Disabilities, *Journal of Psychological Abnormalities in Children*. 3(3), 2-8. [DOI: 10.4172/2329-9525.1000125]

Bahri, S. L., Dehghan Manshadi, M., & Dehghan Manshadi, Z. (2014). Investigating the predictive role of resilience and social support in the mental health of parents of blind and deaf children. *Monthly Journal of Exceptional Education*, 1 (123), 5-12. (Persian). <http://exceptionaleducation.ir/article-1-128-fa.html>

Brandon, R., Higgins, K., Jones, V. L., & Dobbins, N. (2021). African American parents with children with disabilities: Gathering home-school reflections. *Intervention in School and Clinic*, 57(2), 119-125. [DOI: 10.1177/10534512211001837]

Chakraborty, S., Kommu, J.V., Srinath, S., Seshadri, SP., & Girimaji, SC. (2014). A comparative study of pathways to care for children with specific learning disability and mental retardation. *Indian Journal of Psychological Medicine*. 36, 27-32. [DOI: 10.4103/0253-7176.127243]

Chieffo, D.P.R., Arcangeli, V., Moriconi, F., Marfoli A, Lino, F., Vannuccini, S., Marconi, E., Turrini, I., Brogna, C., Veredice, C., Antonietti, A., Sani, G., & Mercuri, EM. (2023). Specific Learning Disorders (SLD) and Behavior Impairment: Comorbidity or Specific Profile? *Children (Basel)*. 7, 10(8), 1356. [DOI: 10.3390/children10081356]

بحری، س. ل، دهقان منشادی، م، دهقان منشادی، ز. (۱۳۹۳). بررسی نقش پیش‌بینی‌کنندگی تاب‌آوری و حمایت اجتماعی در سلامت روانی والدین کودکان نابینا و ناشنوا. *تعلیم و تربیت استثنایی*، ۱ (۱۲۳)، ۵-۱۲.

<http://noo.rs/LyFj2>

جعفری، ف.، نعیمی‌نوبندگان، ل.، و پاک، ح. (۱۳۹۹). بررسی اختلال یادگیری خاص و انواع آن و تاثیر موسیقی بر هر یک از آن‌ها. *اولین همایش ملی آسیب‌شناسی روانی، اردبیل*.

<https://civilica.com/doc/1222619>

ذوقی پایدار، م. ر.، یعقوبی، ا و نبی زاده، ص. (۱۳۹۵). مقایسه شیوه درگیری و عوامل موثر در مداخله والدین در ارتباط با یادگیری دانش‌آموزان با اختلال کم‌توجهی-بیش‌فعالی و دانش‌آموزان عادی. *تعلیم و تربیت استثنایی*، ۴ (۱۴۱)، ۱۴-۲۴.

شیرینگی، ن.، عزیزی، ن. و امیری، ش. (۱۳۹۵). واکاوی مفهوم مشارکت و مداخله در آموزش فرزندان از دیدگاه والدین و معلمان. *مجله علوم تربیتی دانشگاه شهید چمران اهواز*، ۶ (۲)، ۲۱-۵۴.

[DOI: 10.22055/edu.2017.12529.1318]

کریمی، ی. (۱۳۸۴). *اختلالات یادگیری، مسائل نظری و عملی به انضمام مطالعات موردی نمونه*. انتشارات ساوالان

<https://ravabook.ir>

گنجی، م. (۱۴۰۳). *آسیب‌شناسی روانی کودک و نوجوان براساس DSM-5-TR*. انتشارات ساوالان.

<https://ravabook.ir>

متین، ح.، احمدی، ص و جلالی، م. (۱۳۹۷). پدیدارشناسی تجارب مادران با فرزند مبتلا به ناتوانی یادگیری. *روانشناسی خانواده*، ۵ (۲)، ۵۳-۶۴.

[DOI: 10.22034/ijfp.2021.245545]

مددلو، ق.، سعادت‌مند، ز و یارمحمدیان، م. ح. (۱۳۹۸). شناخت مولفه‌های مشارکت والدین در اجرای برنامه‌های درسی دوره ابتدایی. *دوماهنامه رهیافتی‌نودر مدیریت آموزشی*، ۱۰ (۴۰)، ۲۳۴-۱۵۱.

<https://www.sid.ir/paper/168970/fa>

مردان ارتباط، ف و ادیب، ی. (۱۳۹۶). تجارب والدین در امر تحصیل فرزندان: یک مطالعه کیفی. *فصلنامه علوم تربیتی*، ۱ (۲۴)، ۶۹-۹۶.

[DOI: 10.22055/edu.2017.11686.1231]

مظلومیان، س، کوتی، م. (۱۳۹۷). تاثیر استفاده از تکنولوژی، یادگیری خودراهبر بر عملکرد تحصیلی فراگیران. *ششمین همایش علمی*

- Corallo, F., Bonanno, L., Cardile, D., Luvarà, F., Giliberto, S., Di Cara, M., Leonardi, S., Quartarone, A., Rao, G., & Pidalà, A. (2023). Improvement of Self-Esteem in Children with Specific Learning Disorders after Donkey-Assisted Therapy. *Children (Basel)*, 10(3), 425. [DOI: 10.3390/children10030425]
- Corbin, J., & Strauss, A. (2008). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Sage Publications, Inc. [DOI: 10.4135/9781452230153]
- Dirhamsyah, D., & Kesuma N. (2019). *The socio-economic existence of parents of students will influence the achievements of students*. Multi-Disciplinary International Conference University of Asahan. <https://jurnal.una.ac.id/index.php/seminter2019/article/view/540>
- Doğanay Bilgi, A. (2020). Evaluating the Effect of Parent Reading Interventions on Improving Reading Fluency of Students with Reading Difficulties. *Behavioral Interventions*, 35 (2), 217–233. [DOI: 10.1002/bin.1708]
- Emerson, E., & Baines, S. (2011). Health inequalities and people with learning disabilities in the UK. *Tizard Learning Disability Review*, 16(1), 42–48. [DOI:10.5042/tldr.2011.0008]
- Frieson, T.C., & Frieson, C.W. (1996). Relationship Between hope and self-esteem in Renal Transplant Recipients. *Journal of transplant coordination*, 6(1), 3–20. [DOI: 10.7182/prtr.1.6.1.q52347756145h374]
- Ganji, M. (2024). *Child and Adolescent Psychopathology Based on DSM-5-TR*. Savalan Publications (Persian). <https://ravabook.ir>
- Gonzalez-DeHass, A.R., Willems, P.P. & Holbein, M.F.D. (2005). Examining the Relationship between Parental Involvement and Student Motivation. *Educational Psychology Review*, 17, 99–123. [DOI:10.1007/s10648-005-3949-7]
- Grigorenko, E.L., Compton, D.L., Fuchs, L.S., Wagner, R.K., Willcutt, E.G., & Fletcher, J.M. (2020). Understanding, educating, and supporting children with specific learning disabilities: 50 years of science and practice. *American Psychologist*. 75(1), 37–51. [DOI: 10.1037/amp0000452]
- Grover, K., Houlihan, D., & Campana, K. A. (2016). Validation of the Family Involvement Questionnaire-High School Version. *International Journal of Psychological Studies*, 2(8), 28–40. [DOI:10.5539/ijps.v8n2p28]
- Guo, L., & Keles, S. (2024). A systematic review of studies with parent-involved interventions for children with specific learning disabilities. *European Journal of Special Needs Education*, 1–18. [DOI: 10.1080/08856257.2024.2421112]
- Hornby, G. (2011). *Parental involvement in childhood education: building effective school-family partnerships*. New York: Springer. <https://link.springer.com/book/10.1007/978-1-4419-8379-4>
- Jafari, F., Naeimi Nobandegani, L. V., & Pak, H. (2019). Study of specific learning disorder and its types and the effect of music on each of them. *First National Conference on Psychopathology*, Ardabil. (Persian). <https://civilica.com/doc/1222619>
- Johnson, P. (2016). Types of Parental Involvement and Their Effect on Student Mathematics in Secondary Education: *Attitudes, Self Efficacy, and Achievement. Culminating Projects in Teacher Development*. 20. https://repository.stcloudstate.edu/ed_etds/20/
- Karande, S., & Mehta, V. (2007). Kulkarni M. Impact of an education program on parental knowledge of specific learning disability. *The Indian Journal of Medical Sciences (IJMS)*. 61,398–406. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/17611345/>
- Karimi, Y. (2005). Learning disorders, theoretical and practical issues including case studies. Savalan Publications. <https://ravabook.ir>. (Persian).
- Kerjean, L., Bénard, P., & Peyre, H. (2023). Parent-Implemented Intervention for Children in Third to Fifth Grade with Dyslexia. *L'Encéphale*, 49 (6), 589–595. [DOI: 10.1016/j.encep.2022.08.016]
- Lee, J. K., Schoppe- Sullivan, S. J., & Beauchaine, T. P. (2021). Serotonergic sensitivity alleles moderate relations between attachment security at age three and socioemotional competence at age five. *Developmental Psychobiology*, 63(4), 698– 712. [DOI: 10.1002/dev.22042]
- Li, Y. (2018). Effects of the Application of Mobile Learning to Criminal Law Education on Learning Attitude and Learning Satisfactio. *EURASIA Journal of Mathematics: Science and Technology Education*, 14(7), 3355–3362. [DOI:10.29333/ejmste/91730]
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. E. (1986). Research, evaluation, and policy analysis: Heuristics for disciplined inquiry. *Review of Policy Research*, 5(3), 546–565. [DOI:10.1111/j.1541-1338.1986.tb00429.x]
- Madadlou, Q., Saadatmand, Z., & Yarmohammadian, M. H. (2019). Identifying the components of parental participation in implementing elementary school curricula. *Bimonthly New Approach in Educational Management*, 10(40), 234–151. (Persian). https://jedu.marvdasht.iau.ir/article_3859.html
- Mardan Arbat, F., & Adib, Y. (2017). Parents' experiences in their children's education: A qualitative study, *Quarterly Journal of Educational Sciences*, 1 (24), 69–96. (Persian). [DOI: 10.22055/edu.2017.11686.1231]
- Matin, H., Ahmadi, S., & Jalali, M. (2018). Phenomenology of mothers' experiences with children with learning disabilities. *Family Psychology*, 5(2), 53–64. (Persian). [DOI: 10.22034/ijfp.2021.245545]
- Mazlounian, S., & Koti, M. (2018). The effect of using technology, self-directed learning on students' academic performance. *The 6th Scientific Research Conference on Educational Sciences and Psychology, Social and Cultural Damages of Iran*. Tehran. (Persian). <https://civilica.com/doc/759739>
- McConkey, R., Truesdale-Kennedy, M., Chang, M-Y., Jarrah, S., & Shukri, R. (2008). The impact on mothers of bringing up a child with intellectual disabilities: A cross-cultural study. *International Journal of Nursing Studies*, 45(1), 65–74. [DOI: 10.1016/j.ijnurstu.2006.08.007]

- Nemati, Sh., Badri Gargari, R., & Ostadhasanloo, H. (1403). Factors affecting the active participation of parents in the education and rehabilitation of students with special needs. *Curriculum and Learner-Centered Education*, 3(1), 82-94. (Persian). [DOI: 10.22034/cipj.2022.52033.1044.94]
- Núñez, J. C., Suárez, N., Rosário, P., Vallejo, G., Valle, A., & Epstein, J. L. (2015). Relationships between perceived parental involvement in homework, student homework behaviors, and academic achievement: Differences among elementary, junior high, and high school students. *Metacognition and Learning*, 10(3), 375–406. [DOI: 10.1007/s11409-015-9135-5]
- Oranga, J., Obuba, E., Sore, I. & Boinett, F. (2022). Parental Involvement in the Education of Learners with Intellectual Disabilities in Kenya. *Open Access Library Journal*, 9, 1-18. [DOI: 10.4236/oalib.1108542]
- Peled, I. (2014). *Transformations in the therapist's psyche through working with borderline patients*. Pacifica Graduate Institute. search.proquest.com
- Ritchie, J., Lewis, J., Nicholls, C. M., & Ormston, R. (2013). *Qualitative research practice: A guide for social science students and researchers*. Sage. <https://uk.sagepub.com/en-gb/eur/qualitative-research-practice/book237434>
- Ruan, Y., Y. Ye., & McBride.C. (2023). Effectiveness of Parent Coaching on the Literacy Skills of Hong Kong Chinese Children with and without Dyslexia. *Reading & Writing*, 37 (7), 1805–1826. [DOI:10.1007/s11145-022-10408-w]
- Sahu, A., Bhargava, R., Sagar, R., & Mehta, M. (2018). Perception of Families of Children with Specific Learning Disorder: An Exploratory Study. *Indian J Psychol Med*. 40(5), 406-413. [DOI: 10.4103/IJPSYM.IJPSYM_148_18]
- Sahu, A., Bhargava, R., Sagar, R., & Mehta, M. (2022). Development of Home-Based Intervention Module for Specific Learning Disorder Mixed Type: A Qualitative Study. *Indian Journal of Psychological Medicine*. 44(5), 485-492. [DOI: 10.1177/02537176211073364]
- Sahu, A., Bhargava, R., Sagar, R., & Mehta, M.(2017). Need to develop a home-based intervention for specific learning disorder in Indian setting. *Indian Journal of Psychological Medicine*. 39, 548–9. [DOI: 10.4103/IJPSYM.IJPSYM_93_17]
- Shirbeigi, N., Azizi, N.A., & Amiri, Sh. (2016). An analysis of the concept of participation and intervention in children's education from the perspective of parents and teachers. *Journal of Educational Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz*, 6(2), 21-54. (Persian). [DOI: 10.22055/edu.2017.12529.1318]
- Silinskas, G., & Kikas, E. (2019). Parental involvement in math homework: Links to children's performance and motivation. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 63(1), 17–37. [DOI: 10.1080/00313831.2017.1324901]
- Smith, J. A., Flowers, P., & Larkin, M. (2009). *Interpretative phenomenological analysis: Theory, method and research*. *Qualitative Research in Psychology*, 6(4), 346–347. [DOI:10.1080/14780880903340091]
- Streubert Speziale, H. J., & Carpenter, D.R. (2003). *Qualitative research in nursing*. Third Editions edition. Philadelphia: Williams & Wilkins Co. [https://old.uswr.ac.ir/uploads/qualitative%20research%20in%20nursing%20\(2\).pdf](https://old.uswr.ac.ir/uploads/qualitative%20research%20in%20nursing%20(2).pdf)
- Terras, M.M., Thompson, L.C., Minnis, H. (2009). Dyslexia and psychosocial functioning: An exploratory study of the role of self-esteem and understanding. *Dyslexia*. 15, 304–327. [DOI: 10.1002/dys.386]
- Tiengsomboon, U., & Luvira, V. (2024). Family support for children with learning disabilities to attain good academic performance: A qualitative study. *The Malaysian Family Physician*. 24, 19:25. [DOI: 10.51866/oa.529]
- Touloupis, T. (2021). Parental involvement in homework of children with learning disabilities during distance learning: Relations with fear of COVID-19 and resilience. *Psychol Sch*, 58(12), 2345-2360. [DOI: 10.1002/pits.22596]
- Walsh, K. (2018). *Self-concept in middle year students with learning disabilities*. The faculty of graduate and postdoctoral studies (school psychology). University of British Columbia. American: Cengage Learning Publisher. <http://hdl.handle.net/2429/67642>
- Yazdani, J., Pasha, R., Abrazeh, M., & Sabbagh, A. (2015). Investigating the relationship between family involvement and participation methods and academic achievement of elementary school students in girls' schools in Amol city. *Annual Conference on New Research Approaches in Humanities, Tehran*. (Persian). <https://civilica.com/doc/455628>
- Zoghi Paydar, M.R., Yaghoubi, A., & Nabizadeh, S. (2016). Comparison of the involvement style and effective factors in parental intervention in relation to the learning of students with attention deficit hyperactivity disorder and normal students. *Monthly Journal of Exceptional Education*, 4 (141), 14-24. (Persian). <https://exceptionaleducation.ir/article-1-882-fa.html%20URL>